

Коваленко Артем Володимирович

старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ З ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, МІСЦЕВИМИ ВІЙСЬКОВИМИ АДМІНІСТРАЦІЯМИ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ТА ПРОФІЛАКТИКИ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Однією з умов забезпечення ефективності розкриття, розслідування та профілактики кримінальних правопорушень є організація взаємодії правоохоронців з представниками громад, на території яких вони виконують свої функції. Така форма співпраці є складовою концепції «community policing», яку можна визначити як співробітництво і взаємодію поліції з місцевою громадою на договірних засадах, що полягає здійсненні громадського контролю за діяльністю правоохоронців, відкритій звітності поліції, координаційній активності та обговоренні з місцевими громадами питань превентивної діяльності, охорони правопорядку та боротьби зі злочинністю [1, с. 186].

Однією зі складових реалізації політики community policing є взаємодія правоохоронців з органами місцевої влади. Особливого значення згадана сфера співпраці набуває у межах діяльності з розкриття, розслідування та запобігання колабораційній діяльності, адже керівники та службовці таких органів володіють потенційно доказовою інформацією щодо діянь, передбачених ст. 111-1 КК України, та можуть надавати організаційну допомогу у їх розслідуванні та запобіганні.

Основними напрямками взаємодії органів досудового розслідування з органами місцевого самоврядування, місцевими військовими адміністраціями у межах розслідування та запобігання колабораційної діяльності, на нашу думку, є такі:

1. Отримання від місцевих військових адміністрацій та органів місцевого самоврядування тимчасово окупованих територій (потенційно) доказової інформації.

Указані органи місцевої влади у більшості випадків після 24 лютого 2022 року передислокувалися на підконтрольні уряду України території, де й продовжують свою діяльність. Від керівництва та службових осіб згаданих органів може бути отримано відомості (та документи, що їх підтверджують) про: 1) службовців адміністрацій та виконавчих комітетів місцевих рад, місцевих депутатів, працівників комунальних підприємств, установ та організацій, які не виїхали з тимчасово окупованих територій; 2) окремі підрозділи, підприємства, установи й організації, підпорядковані відповідному органу, місце їх реєстрації, майно, що перебуває у їх розпорядженні, продовження ними господарської та іншої діяльності на неокупованих територіях; 3) вимушено переміщених осіб (далі – ВПО), які до тимчасової окупації були зареєстровані на підзвітних цьому

органу територіях тощо.

Основними кримінальними процесуальними формами такої взаємодії є отримання й витребування доказів та проведення допитів службовців як свідків. За запитами органів досудового розслідування представники місцевої влади можуть надавати оригінали чи належним чином завірені копії нормативних та розпорядчих документів. Водночас, якщо представники таких органів місцевої та державної влади не бажають добровільно взаємодіяти з органами досудового розслідування, можливе й застосування примусових способів збирання доказів: отримання тимчасового доступу до речей та документів за ухвалою слідчого судді чи проведення обшуку.

2. Організаційна взаємодія з місцевими військовими адміністраціями на деокупованих територіях.

Окрім отримання описаних вище відомостей, посадові особи таких органів можуть надати суттєву організаційну допомогу у процесі розслідування колабораційної діяльності після деокупації відповідних місцевостей. Так, у більшості випадків окупанти організують роботу незаконних органів влади, державних та комунальних підприємств у тих самих приміщеннях, де раніше діяли аналогічні українські органи та організації. На момент деокупації місцевості, указані приміщення та виробничі комплекси лишаються у власності місцевих громад. Тому керівники місцевих військових адміністрацій, виконкомів органів місцевого самоврядування, відповідних підприємств, установ та організацій можуть надавати слідчим дозволи на проведення оглядів у таких приміщеннях, що значно спрощує процес досудового розслідування. Крім того, указані особи здатні повідомити про знищене, пошкоджене чи іншим чином втрачене під час роботи незаконних окупаційних органів комунальне майно. Зауважимо також, що працівники комунальних установ, підприємств та організацій можуть залучатися як профільні спеціалісти під час проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальних провадженнях за фактами діянь, передбачених ч. 3, 4, 5 ст. 111-1 КК України.

Ще одним важливим напрямом взаємодії органів досудового розслідування з місцевою владою на деокупованих територіях є інформування населення (у тому числі й ВПО, які тимчасово перебувають у інших місцевостях) про виявлені прояви колабораційної діяльності та результати їх розслідування. Відомості про стан боротьби з кримінально-протиправною діяльністю завжди становлять суттєвий суспільний інтерес; першочергово увагу населення привертають резонансні кримінальні правопорушення, до яких, на сучасному етапі, можна віднести й колабораційну діяльність. Задля реалізації цього напряму взаємодії рекомендується залучати засоби масової інформації та організувати спільні з представниками місцевої влади прес-конференції, на яких висвітлювати дані про виявлені прояви колабораціонізму та успішні кейси їх розслідування. Зауважимо також, що описані заходи матимуть і суттєвий профілактичний ефект.

3. Профілактика колабораціонізму у взаємодії з органами місцевої влади на неокупованих територіях.

Згадана форма співпраці може реалізовуватися шляхом організації

проведення спільних профілактичних інформаційно-просвітницьких заходів. У їх межах доцільно роз'яснювати місцевому населенню зміст положень чинного національного законодавства та міжнародно-правових договорів щодо правового режиму на тимчасово окупованих територіях, відповідальності за його порушення тощо.

Підсумовуючи викладене зазначимо, що ефективна взаємодія органів досудового розслідування з органами місцевого самоврядування, місцевими військовими адміністраціями є запорукою успішного розкриття, розслідування та запобігання колабораційній діяльності. Основними напрямками такої взаємодії визнано: 1) отримання від місцевих військових адміністрацій та органів місцевого самоврядування тимчасово окупованих територій (потенційно) доказової інформації; 2) організаційну взаємодію з місцевими військовими адміністраціями на деокупованих територіях; 3) профілактику колабораціонізму у взаємодії з органами місцевої влади на неокупованих територіях.

Список використаних джерел:

1. Назимко Є. С., Буга Г. С., Князев С. М. Поняття community policing. *Правова позиція*. 2023. № 2 (39). С. 184–187.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голова: ТУЛНОВ Валентин – декан факультету № 3 Донецького державного університету внутрішніх справ, підполковник поліції, кандидат юридичних наук, доцент

Заступник голови: ВОЛОБОЄВ Артур – завідувач кафедри оперативно-розшукової діяльності та інформаційної безпеки факультету № 3 Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор філософії

Члени редакційної колегії:

ПЕКАРСЬКИЙ Сергій – доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та інформаційної безпеки факультету № 3 Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ГАБОРЕЦЬ Ольга – доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та інформаційної безпеки факультету № 3 Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор філософії, доцент

ЛУНГОЛ Ольга – доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та інформаційної безпеки факультету № 3 Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат педагогічних наук, доцент

Взаємодія державних органів та громадськості у сфері протидії кримінальним правопорушенням у центральних регіонах України:
ВЗ1 *збірник матеріалів круглого столу (м. Кропивницький, 17 квітня 2024 р.).*
Кропивницький: ДонДУВС, 2024. 279 с.

Збірник містить доповіді учасників та учасниць круглого столу «Взаємодії державних органів та громадськості у сфері протидії кримінальним правопорушенням у центральних регіонах України», що відбувся 17 квітня 2024 року на базі Донецького державного університету внутрішніх справ.

Видання розраховане на здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) освітніх рівнів вищої освіти, аспірантів (ад'юнктів), співробітників Національної поліції України, представників правоохоронних органів, а також всіх, хто цікавиться актуальними питаннями протидії кримінальним правопорушенням.

Упорядники збірника не несуть відповідальності за практику використання мовних норм та поданих фактів в авторських матеріалах.